

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az egyes veszélyes anyagok és készítmények (karcinogén, mutagén és teratogén – c/m/r besorolású anyagok) forgalomba hozatalának és felhasználásának korlátozásaira vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 76/769/EGK tanácsi irányelv huszonkilencedik alkalommal történő módosításáról

COM(2004) 638 final – 2004/0225 (COD)

(2005/C 255/05)

2004. október 28-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő kérdésben:

A tárgyi bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2005. március 16-án fogadta el véleményét. Az előadó **David Sears** volt.

A 416. plenáris ülésén (a 2005. április 6-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 126 igen szavazattal, 2 szavazat ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta a fent említett kérdésben.

1. Bevezetés

1.1 A közegészség és a környezet védelmét szolgáló európai közösségi javaslatok jelenleg három régi keletű jogi eszköz módosítását célozzák. Ezek a következők: a veszélyes anyagok osztályozására, csomagolására és címkézésére vonatkozó 67/548/EGK tanácsi irányelv (1967. június 27.); a veszélyes készítmények osztályozására, csomagolására és címkézésére vonatkozó, a 88/379/EGK tanácsi irányelv (1988. június 7.) helyébe lépett 99/45/EGK európai parlamenti és tanácsi irányelv (1999. május 31.); valamint az egyes veszélyes anyagok és készítmények forgalomba hozatalára és felhasználására vonatkozó 76/769/EGK tanácsi irányelv (1976. július 27.).

1.2 Az elmúlt években e jogi eszközök mindegyikét fenntartották, és hatályukat további, jogi tartalmukat módosító EGK- és EK-irányelvekkel terjesztették ki. Ezenkívül különböző – más technikai részletkérdéseken túl a lefolytatandó laboratóriumi kísérleteket, a kockázatokra és biztonságra vonatkozó, kötelezően feltüntetendő jelölések részleteit, valamint az érintett anyagok kémiai azonosságát, CAS-, EK- és indexszámát, illetve felhasználási területét rögzítő – mellékleteiket a *műszaki haladáshoz igazították*.

1.3 A módosított irányelvek ezen anyagok és készítmények belső piacának megőrzésére is törekszenek, ezért rendelkezéseiknek összhangban kell lenniük úgy egymással, mint más, egyes ágazatokat (pl. a növényvédő szereket, kozmetikumokat) érintő, illetve külön cselekvési programokat (pl. a rák elleni küzdelemre irányuló uniós cselekvési terveket) támogató jogi eszközökkel.

1.4 A vizsgált javaslat a 76/769/EGK tanácsi irányelv huszonkilencedik módosítása, mely a 67/548/EGK tanácsi irányelvnek a 2004/73/EK bizottsági irányelv (2004. április 29.) révén történő, a *műszaki haladáshoz való* (véletlenül ugyancsak) huszonkilencedik *hozzáigazítását* hajtja végre, illetve annak szükségsszerű következménye.

1.5 A 2004/73/EK bizottsági irányelvben történő *műszaki haladáshoz való hozzáigazítás* többek között a 67/548/EGK tanácsi irányelv I. mellékletének aktualizálását tartalmazza, biztosítandó, hogy egyes anyagok osztályozása, csomagolása és címkézése tükrözze a legújabb tudományos eredményeket. Egyben módosítja ugyanazon irányelv V. mellékletében az anyagok és készítmények fizikai-kémiai tulajdonságai, toxicitása és ökotoxicitása meghatározásának módszereit annak érdekében, hogy a lehetséges minimumra csökkentse a kísérleti célokra felhasznált állatok számát.

1.6 A fenti változásokat tartalmazó 2004/73/EK bizottsági irányelvet 2004. áprilisában tették közzé (HL L 152., 2004.4.30., 1–311. o.). Ekkor számos anyagot karcinogénnek, mutagénnek vagy teratogénnek (a szaporodást károsító hatásúnak) (CMR-eknek ill. *c/m/r anyagoknak*) osztályozták, illetve osztályozták újra. Az Európai Bizottság megállapította, hogy a rendelkezésekben rögzített intézkedések összhangban vannak a veszélyes anyagok és készítmények kereskedelme technikai akadályainak felszámolását célzó irányelveknek a *műszaki haladáshoz való hozzáigazítására* létrehozott bizottság e tárgyban alkotott véleményével. Ilyen esetekben az Európai Bizottság nem köteles javaslatával kapcsolatban előzetesen kikérni akár az Európai Parlament, akár az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét.

1.7 Egy másik, korábban elfogadott tanácsi irányelv (a 76/769/EGK tanácsi irányelvet tizennegedszer módosító 94/60/EK tanácsi irányelv) értelmében a *c/m/r anyagokat* nem szabad a nagyközönség körében forgalmazott anyagokban és készítményekben felhasználni. Ebből következően végrehajtási intézkedésre van szükség annak érdekében, hogy ezek az anyagok bekerüljenek a 76/769/EGK tanácsi irányelv I. mellékletébe. Ezt a célt szolgálja a vizsgált javaslat. A Szerződés 95. cikke értelmében ilyen esetben együtdöntési eljárást kell lefolytatni az Európai Parlamenttel, és konzultálni kell a Gazdasági és Szociális Bizottsággal.

1.8 2004 folyamán az Európai Bizottság számos, a fő érintetteket képviselő szervezettel konzultált, köztük a CEFIC-kel, a CONCAWE-val, az Eurometaux-val és a BLIC-kel (az európai vegyi, olaj-, fém- és gumiipar képviselőjében), valamint a BEUC-kal (az európai fogyasztók képviselőjében). Ugyancsak kikérte a tagállamok szakértőinek véleményét.

2. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

2.1 A javaslat 346, a 76/769/EGK tanácsi irányelv I. melléklete függelékéhez fűzött kiegészítést tartalmaz a 2004/73/EK európai bizottsági irányelv értelmében újonnan vagy újraosztályozott anyagok vonatkozásában. Ezek közül azonban 304, mivel már korábban 1. vagy 2. kategóriájú *c/m/r* anyagként osztályozták, most is korlátozások alá esik a nagyközönség körében történő forgalmazás tekintetében. Így csak 42 olyan anyag van, mely esetében most kerül először sor a nagyközönség körében történő forgalmazás korlátozására.

2.2 A 42, most először korlátozás alá eső anyag között számos olyan található, amely nyersanyagként, szerves szintézisek alapanyagaként vagy köztes termékeként, illetve speciális szakterületeken kerül felhasználásra. A konzultáció során nem merült fel bizonyíték a tekintetben, hogy ezeket a nagyközönség körében történő árusítás céljával forgalmazzák, illetve hogy igény lenne a rendelkezésektől való eltérésre.

2.3 A most újraosztályozott 304 anyag közül 145 átkerül a karcinogén anyagok 2. kategóriájából azok 1. kategóriájába. Ez mindezen anyagok esetében két helyesbítést tesz majd szükségessé: az új kategóriába történő besorolást és a jelenlegi kategóriából való törlést. Számos változtatásra lesz szükség a minden egyes anyaghoz fűzött „megjegyzések” esetében is.

2.4 A javaslat szándéka a belső piac védelme és ezzel egy időben a fogyasztók egészsége és a környezet védelmének magas szintű biztosítása. A költségek a becslések szerint csekélyek lesznek, mivel ezeket az anyagokat a nagyközönség csak korlátozott mértékben használja. Tekintettel azonban arra, hogy a *c/m/r* anyagok nagyközönség általi felhasználását más intézkedések révén nem lehet megfelelően ellenőrizni, a javasolt forgalmazási korlátozás az egyetlen lehetséges megközelítés.

2.5 A tagállamoknak az irányelv hatálybalépésének napjától kezdve tizenkét hónap áll majd rendelkezésére, hogy közvéleményük az annak való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket.

3. Általános megjegyzések

3.1 A 76/769/EGK tanácsi irányelv korábbi módosításaihoz hasonlóan ez a javaslat is jelentős, ezúttal igen jelentős számú egymástól független anyaggal foglalkozik, többek között kőolaj-eredetű szénhidrogénnel, növényvédő szerekkel, gombaölő szerekkel, általános ipari vegyi anyagokkal, valamint szerves és szerves nyersanyagokkal és köztes termékekkel.

3.2 Más, újabb keletű módosításokkal ellentétben azonban nem ez az adott termékeket érintő elsődleges jogi szabályozás. A javaslat nem több, mint az ezeket az anyagokat érintő, a 2004/73/EK tanácsi irányelv értelmében már javasolt és végrehajtott osztályozási és címkézési változások szükséges következménye. Következésképpen az osztályozás érvényessége kapcsán esetleg felmerülő aggályokra korábban kellett volna megoldást találni, ezekkel kapcsolatban a vita lezárult.

3.3 Mindazonáltal az Európai Bizottság a lehetőségek határain belül igyekezett meggyőződni arról, hogy a *c/m/r* anyagként történő osztályozásból vagy újraosztályozásból eredő, a nagyközönség körében történő forgalmazást érintő korlátozások nem növelik jelentősen a gyártók költségeit. Az olajipart képviselő CONCAWE-val a listára felkerült kőolaj-eredetű szénhidrogének tárgyában és a vegyipart képviselő CEFIC-kel a két listára felkerült ftalát (BBP és DIPP) tárgyában folytatott közvetlen konzultáció megerősíti ezt a következtetést.

3.4 Az itt márkanévvel szereplő növényvédő és gombaölő szerek (Benomyl, Azafenidin, Dinocap, Linuron) és a szerves vegyi anyagként feltüntetett anyagok (kadmium-klorid) vonatkozásában nehezebb a gyártókra gyakorolt hatás elmaradásáról meggyőződni, mivel ezek esetében ha egyáltalán léteznek jelenleg európai előállítók, ezekről semmiféle információ nem áll rendelkezésre. Az Interneten folytatott keresések eredménye szerint a veszélyek a legtöbb esetben már közismertek, és e termékek kapcsán is joggal feltételezhetjük, hogy a nagyközönség körében történő forgalmazás leállítása megfelelő helyettesítő szerek hozzáférhetőségének köszönhetően nem érintené hátrányosan a felhasználókat.

3.5 A javaslatból az is kiviláglik, hogy bizonyos általános nehézségek kísérik a fennálló uniós jogi szabályozás megértését és betartását az ún. „anyagok” vonatkozásában. Az itt felsorolt és a Létező Kereskedelmi Vegyi Anyagok Jegyzékében eredetileg szereplő „anyagok” közül sokat helyesen „UVCB-anyagként” osztályozták, vagyis – egy 1999-ben közzétett tudományos dolgozat meghatározása szerint – ismert vagy ismeretlen összetételű komplex keverékeknek, amelyekre később a 2002-ben az Európai Vegyi Anyag Hivatal által kiadott „Manual of Decisions for Implementation of the Sixth and Seventh Amendments to Directive 67/548/EEC” [A 67/548/EGK irányelv hatodik és hetedik módosításának végrehajtására vonatkozó határozatok kézikönyve] 18. oldalán található lábjegyzet is hivatkozott. Nyilvánvalóan nem a szó köznapi értelmében vett anyagokról van szó, ráadásul a konkrét esetben jelenleg kevés is van közülük forgalomban. Ez megerősíti az Európai Bizottság által a Létező Kereskedelmi Vegyi Anyagok Jegyzékének első közzétételkor megfogalmazott véleményét, hogy a jegyzékben mintegy négyzseresére becsülték a kereskedelmileg jelentős anyagok számát, vagyis akkor körülbelül 25 000 számottevő

mennyiségben forgalmazott „anyagról” lehetett beszélni. Feltehetően ezek közül néhánynak azóta a helyébe lépett a Létező Kereskedelmi Vegyi Anyagok Jegyzékében felsorolt – hasonló meghatározási és beazonosítási problémákat felvető – mintegy 5 000 „új anyag” valamelyike, így 2005-ben kerek 30 000 körül mozoghat a piacon lévő anyagok száma. Ez tarthatóbbnak tűnik, mint a gyakran idézett 100 000-es szám, de továbbra is felveti a már összegyűjtött (de nem rendszeresen frissített) adatokhoz való – a nagyközönség és a szakma általi – hozzáférés kérdését ezen anyagoknak legalább a fele tekintetében. A tagállamok illetékes hatóságai számára annak meghatározása is problémát jelent, hogy egy anyag „létezőnek” vagy „újnak” tekintendő, ill. hogy milyen szabályozási eljárás követhető.

3.6 Mivel a REACH néven ismert javaslat magában foglalja, feltételezi és részben lefedti ezt a jelenlegi szabályozást, az imént felsorolt problémákra minél előbb megoldást kell találni. Feltehetően további forrásokra lesz szükség, és ezeket minél előbb rendelkezésre kell bocsátani.

4 Külön megjegyzések

4.1 Az EGSZB támogatja a forgalomba hozatalra és felhasználásra vonatkozó, ebben a javaslatban megfogalmazott korlátozásokat. Ezek az Európai Bizottság szervezeti egységei által a tagállami szakértőkkel közösen és a gyártók és más érdekelttek bevonásával hozott, osztályozásra, csomagolásra és címkézésre vonatkozó döntések szükséges és kívánatos következményei.

4.2 Azonban a 76/769/EGK tanácsi irányelv korábbi módosításaihoz hasonlóan az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy egymáshoz nem kapcsolódó termékek egyazon szövegben szerepelnek, ami a külső körülmények változásával bizonyos részletkérdések tekintetében folyamatos módosításokat tehet szükségessé, ez pedig nem kedvez a felelősségteljes, a határidőket tiszteletben tartó, hatékony és mindenekelőtt átlátható kormányzásnak.

4.3 Az ehhez a javaslathoz és a 2004/73/EK tanácsi irányelvhez csatolt mellékletben közölt jegyzékek bonyolult és esetlegesnek tűnő jellege arra figyelmeztet, hogy ideje figyelmet fordítani a jelenleg rendelkezésünkre álló adatok minőségére és hozzáférhetőségére, mielőtt azokat jelentősen felduzzasztanánk. Ha az adatterjesztés modern technológiája és korszerű módszerei segítségével érezhetően sikerül javítani a rendszer hatékonyságán, akkor világosabbá válnak a REACH előnyei az emberi egészség és a környezet védelmére nézve releváns adatok gyűjtése és megosztása tekintetében.

4.4 A REACH céljai közé tartozik a jelenlegi rendszer egyszerűsítése is, ami minden érdekelt javára válhat. Márpedig erre az egyszerűsítésre bő tér kínálkozik. A legfontosabb, hogy a REACH – végleges formájától függetlenül – ne bonyolítson tovább egy már most is sokrétű és – legalábbis az itt tárgyalt kérdések tekintetében – valamelyest átláthatatlan folyamatot.

Brüsszel, 2005. április 6.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND